

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Харківського
національного університету мистецтв
імені І.П. Котляревського
(протокол № 12 від 27 червня 2025 р.)

Уведено в дію наказом
від 27 червня 2025 р. № 118

ПОЛОЖЕННЯ

**про порядок підготовки здобувачів вищої освіти
ступеня доктора філософії
Харківського національного університету мистецтв
імені І.П. Котляревського**

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення розроблене у відповідності до Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р. (із змінами), Закону України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 р. (із змінами), Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. (із змінами) (далі – Порядок), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (із змінами), Стандарту вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 834 від 19.09.2022 р., Положенню про порядок перезарахування результатів навчання та ліквідації академічної різниці при переведенні, поновленні і продовженні навчання здобувачів вищої освіти в Харківському національному університеті мистецтв імені І.П. Котляревського, затвердженого Вченою радою Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського (протокол № 1 від 30.08.2018 р.), Порядку замовлення, видачі та обліку диплома доктора філософії / доктора мистецтва та додатка до нього європейського зразка в Харківському національному університеті мистецтв імені І.П. Котляревського, затвердженого Вченою радою Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського (протокол № 1

від 31.08.2022 р.), Правил внутрішнього розпорядку Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського (протокол № 2 від 02.03.2023 р.).

1.2. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Харківському національному університеті мистецтв імені І.П. Котляревського (далі – Університет, ХНУМ) здійснюється:

- за очною (денною) формою здобуття вищої освіти;
- за заочною формою здобуття вищої освіти;
- поза аспірантурою.

1.3. Підготовка здобувачів в аспірантурі Університету здійснюється:

- за рахунок видатків державного бюджету (державне замовлення);
- за рахунок коштів фізичних та/або юридичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав ХНУМ на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії).

1.4. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми здобуття освіти становить 4 роки.

1.5. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за очною (денною) формою навчання.

1.6. Проведення освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Університеті здійснюється на підставі ліцензії Міністерства освіти і науки України на провадження освітньої діяльності на третьому рівні вищої освіти (наказ МОН України від 19.03.2021 № 33-л) та сертифіката № 739 від 19.11.2021 про акредитацію освітньо-наукової програми за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво», виданого Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

II. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ АСПІРАНТІВ І ДОКТОРАНТІВ

2.1. Здобувачі виконують обов'язки та користуються правами, що визначені Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», а також можуть мати:

- вільний доступ до всіх видів відкритої науково-технічної інформації, наявної у закладах, бібліотеках і державних архівах України;
- отримання методичного і змістовного наукового консультування (керівництва) щодо власного дослідження від наукового консультанта (керівника/керівників);
- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;
- академічну мобільність та наукове стажування, що реалізуються відповідно до законодавства;
- академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;
- трудова діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

2.2. З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень здобувачі зобов'язані:

дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у галузі, встановлених Університетом;

виконувати індивідуальний навчальний план;

виконувати індивідуальний план наукової роботи та двічі на рік звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри;

підготувати свої наукові досягнення у вигляді дисертації.

2.3. Покладення Університетом на здобувачів обов'язків, не пов'язаних з виконанням освітньо-наукової програми, забороняється.

2.4. Здобувачі можуть брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

2.5. Аспірант у разі дострокового захисту дисертації відраховується з аспірантури з дати набрання чинності наказом закладу про видачу диплома доктора філософії з отриманням одноразової виплати в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті закладу на відповідний рік підготовки.

2.6. Вчений, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше п'яти здобувачів.

2.7. Вчений, який є доктором філософії (кандидатом наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше трьох здобувачів ступеня доктора філософії.

ІІІ. ПРОЦЕДУРА ТА УМОВИ ВСТУПУ ДО АСПІРАНТУРИ

3.1. Вступ до Університету з метою підготовки в аспірантурі здійснюється на конкурсній основі відповідно до Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 (із змінами), Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти, затверджених МОН, та Правил прийому до Університету, затверджених Вченою радою.

3.2. Атестація здобувача ступеня доктора філософії можлива лише за акредитованою освітньо-науковою програмою. Прийом на навчання іноземців та осіб без громадянства проводиться лише на акредитовані освітньо-наукові програми.

3.3. Для участі у проходженні вступних випробувань особа подає всі необхідні для вступу документи згідно з Правилами прийому до Університету у строки, визначені такими Правилами прийому.

Особа, яка подає для вступу до Університету для підготовки в аспірантурі диплом, що є еквівалентним диплому магістра і виданий іноземним закладом вищої освіти, проходить вступні випробування нарівні з іншими особами. Визнання диплома, виданого іноземним закладом вищої освіти, здійснюється відповідно до законодавства протягом чотирьох місяців після зарахування вступника.

- 3.4. Прийом на навчання для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється за результатами вступних випробувань, які складаються з:
- єдиного вступного іспиту, проведеного Українським центром оцінювання якості освіти відповідно до законодавства;
 - вступного іспиту із спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 025 Музичне мистецтво);
 - презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень (проєкту наукової концепції майбутньої кваліфікаційної роботи);
 - іспиту з філософії (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з спеціальності 025 Музичне мистецтво).
- 3.5. Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.
- 3.6. Вага бала з кожного вступного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається в Правилах прийому до Університету.
- 3.7. Відповідно до Правил прийому до Університету особам, які вступають до Університету для підготовки в аспірантурі із спеціальності, віднесеної до іншої галузі знань ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), можуть бути призначені додаткові вступні випробування.
- 3.8. Результати вступних випробувань для підготовки в аспірантурі дійсні для вступу до Університету протягом одного календарного року.
- 3.9. Вступні випробування до Університету для підготовки в аспірантурі проводяться предметними комісіями, склад яких формується та затверджується у порядку, визначеному Університетом.
- За результатами проведення вступних випробувань до Університету для підготовки в аспірантурі приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною Правилами прийому.
- Наказ керівника Університету про зарахування до ХНУМ для підготовки в аспірантурі, прийнятий на підставі рішення Приймальної комісії, оприлюднюється в установленому порядку. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

ІV. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ В АСПІРАНТУРІ

- 4.1. Аспіранту протягом місяця з дати наказу ректора Університету про зарахування призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників ХНУМ, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію.
- Науковий керівник здійснює наукове керівництво за науковою роботою аспіранта над дисертацією, проведенням його власного наукового дослідження, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи і відповідає перед Вченою радою Університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.
- На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові щороку відводиться навантаження у межах

норм часу наукової роботи, встановлених Університетом для науково-педагогічних працівників.

Рішенням Вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом навантаження та обов'язків між ними або змінено наукового керівника.

4.2. З метою забезпечення ефективної підготовки здобувача Університет змінює наукового керівника, зокрема у разі:

припинення ним трудової діяльності на наукових або науково-педагогічних посадах;

неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті;

невиконання своїх обов'язків, визначених пунктом 4.1. цього Положення;

відмови надавати висновок за результатами наукового керівництва;

прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів;

притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства;

спільного бажання наукового керівника і здобувача;

в інших випадках, передбачених законодавством.

4.3. Освітньо-наукова програма, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії, складається з освітньої та наукової складових.

Освітня складова освітньо-наукової програми спрямована на досягнення 8 рівня Національної рамки кваліфікацій та повинна містити інформацію про перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС (30-60 кредитів ЄКТС), їх послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного і семестрового контролю.

4.4. Освітньо-наукова програма є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються Вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування особи до ХНУМ для підготовки в аспірантурі.

Індивідуальний навчальний план повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів освітньої компоненти ЄКТС. Аспірант може змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується Вченою радою.

Вивчення аспірантами освітніх компонентів може здійснюватися на базі Університету, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів.

Протягом дії правового режиму воєнного стану в Україні до індивідуального навчального плану аспіранта третього року підготовки денної форми здобуття освіти включається єдиний державний залік з української та іноземної мов для академічних цілей як обов'язковий підсумковий контроль з використанням організаційно-технологічних процесів зовнішнього незалежного оцінювання, який проводиться в порядку, визначеному МОН.

Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків

його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення Університетом рішення про відрахування аспіранта.

4.5. Наукова складова освітньо-наукової програми є її невід'ємною частиною, що реалізується у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта та передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації відповідно до вимог згідно із законодавством. Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи.

Індивідуальний план наукової роботи та тема дисертації погоджуються здобувачем з його науковим керівником (керівниками) і після обговорення кафедрою, затверджуються Вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до ХНУМ для підготовки в аспірантурі. У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та затверджена у новій редакції після обговорення кафедрою.

4.6. Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант повинен виконати освітню і наукову складові освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати дисертацію та пройти процедуру атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

4.7. Університет в установленому порядку може прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в іншому закладі компетентностей, здобутих результатів навчання, кредитів ЄКТС, передбачених освітньо-науковою програмою, та визначити академічну різницю (у разі потреби).

4.8. Аспіранти, підготовка яких здійснювалася за рахунок коштів державного бюджету, у разі переведення до іншого закладу користуються пріоритетним правом на місця державного (регіонального) замовлення за умови наявності вакантних місць.

У разі відсутності таких місць аспіранти за їх згодою можуть бути переведені на навчання за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб.

Переведення аспірантів здійснюється в межах ліцензованого обсягу закладу.

На першому році навчання переведення аспірантів забороняється.

4.9. Стан підготовки дисертації здобувача до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Не пізніше ніж протягом дев'яти місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою здобувач:

отримує довідку про виконання освітньо-наукової програми і висновок наукового керівника (керівників) з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;

звертається до кафедри, що виконує відповідну освітньо-наукову програму та здійснює підготовку здобувача, з письмовою заявою про отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. До заяви додаються дисертація в друкованому вигляді та електронній формі, наукові публікації (або їх копії), в яких висвітлено наукові результати дисертації, довідка про виконання освітньо-наукової програми та висновок наукового керівника (керівників).

4.10. З метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації не пізніше ніж через місяць з дня надходження заяви проводиться публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні кафедри, що виконує відповідну освітньо-наукову програму та здійснює підготовку здобувача. Результати обговорення та проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який підписується головуючим на засіданні кафедри. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається здобувачеві не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації.

У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач може повторно звернутися до кафедри не пізніше ніж протягом шести місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою з письмовою заявою про отримання такого висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в закладі для завершення виконання відповідної освітньо-наукової програми у разі відрахування.

4.11. За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач звертається до Вченої ради Університету з письмовою заявою про утворення разової спеціалізованої вченої ради не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня отримання зазначеного висновку.

Утворення разової спеціалізованої вченої ради Університету та присудження нею здобувачеві ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до законодавства, що регулює присудження ступеня доктора філософії.

4.12. Підготовка в аспірантурі завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій вченій раді.

4.13. Особа, яка була відрахована із Університету у зв'язку із завершенням навчання за відповідною освітньо-науковою програмою без захисту дисертації, може вступити до ХНУМ повторно.

Особа, яка раніше проходила підготовку в аспірантурі за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити до Університету для підготовки в аспірантурі за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

Здобувачі, які були відраховані із Університету до завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою, можуть бути поновлені на навчання у ХНУМ в межах ліцензованого обсягу.

V. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ПОЗА АСПІРАНТУРОЮ

5.1. Особи, які професійно провадять наукову або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в Університеті, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою. Підготовка таких осіб здійснюється за кошти Університету і триває 4 роки.

5.2. Особа подає до Університету заяву про підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою.

Якщо диплом особи, що є еквівалентним диплому магістра, виданий іноземним закладом вищої освіти, подання зазначеної заяви можливе після визнання її диплома відповідно до законодавства.

5.3. Після зарахування Університетом особи на підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою відповідним наказом ректора призначається науковий керівник (два наукових керівники) з числа наукових або науково-педагогічних працівників закладу з науковим ступенем згідно з вимогами пункту 4.1. цього Положення. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

5.4. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає виконання освітньо-наукової програми згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою та публічний захист дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення Вченою радою Університету рішення про відрахування здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою.

5.5. У разі звільнення з роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою Університет вживає заходів до відрахування такої особи з підготовки. Особа може продовжити підготовку поза аспірантурою у закладі, до якого вона прийнята на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за основним місцем роботи), із зарахуванням їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

5.6. Стан підготовки дисертації здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників). Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та атестація здобувача здійснюються відповідно до пунктів 4.10 та 4.11. цього Положення.

5.7. Підготовка здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

VI. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

- 6.1. Це Положення, а також всі зміни до нього затверджуються на засіданні Вченої ради Університету.
- 6.2. Дія цього Положення поширюється на всі підрозділи Університету, які пов'язані з підготовкою здобувачів ступеня доктора філософії.
- 6.3. Це Положення, а також всі зміни до нього розміщуються на офіційному сайті Університету.